

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

КАФЕДРА ОБЛІКУ І АУДИТУ

Якубів В.М.

ЗБІРНИК ЗАДАЧ

з дисципліни

„БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК”

для студентів економічних спеціальностей

**Івано-Франківськ
2012**

Якубів В.М. Збірник задач з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів економічних спеціальностей – 49 с.

Рецензенти: д.е.н., проф., завідувач кафедри обліку і аудиту Баланюк І.Ф.
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Жук О.І.

Збірник задач з дисципліни «Бухгалтерський облік» призначений для забезпечення навчально-методичної бази при вивченні даної дисципліни. У збірнику наведено прикладні завдання щодо вивчення кожної теми навчального курсу.

Рекомендовано для студентів, що вивчають дисципліну по спеціальності облік і аудит, а також для інших спеціальностей економічного факультету.

Вступ

Існування людей можливе лише за наявності певних матеріальних благ. Ці блага необхідно виробляти, тобто здійснювати матеріальне виробництво. У процесі матеріального виробництва постає потреба в обліку кількості здобутих засобів існування, а пізніше — кількості предметів, необхідних для виробництва тих чи інших продуктів. Із розвитком матеріального виробництва потрібним стає облік міри праці і міри споживання. Такий облік ведеться шляхом спостереження, вимірювання і реєстрації елементів процесу виробництва (засобів і предметів праці, готової продукції, грошових коштів та ін.).

Господарський облік — це кількісне відображення і якісна характеристика господарської діяльності з метою виявлення відхилень у реалізації планів виробничо-господарської діяльності підприємства та їхнього усунення.

Із розвитком ринкових відносин постійне ускладнення господарського життя спричинило поділ господарського обліку за видами:

- ♦ оперативний облік;
- ♦ статистичний облік;
- ♦ бухгалтерський облік.

Бухгалтерський облік — процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

У зв'язку з цим важливого значення набуває вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік».

У даному навчальному посібнику зібрано різні типи прикладних завдань з бухгалтерського обліку. Розв'язуючи завдання студенти можуть закріпити набуті теоретичні знання з дисципліни.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ОСНОВИ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

I. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Визначити основні відмінності та спільні риси, притаманні різним видам господарського обліку.
- 1.2. Дайте характеристику процесам операційної діяльності та операційному циклу.
- 1.3. Дайте загальну характеристику складовим методу бухгалтерського обліку.
- 1.4. Назвіть основні принципи підготовки фінансової звітності, рекомендовані П(с)БО 1.
- 1.5. Розкрити призначення та сутність балансу як методу бухгалтерського обліку та форми звітності.
- 1.6. Які зміни в балансі викликають різні господарські операції?
- 1.7. Визначте сутність взаємозв'язку між балансом та рахунками бухгалтерського обліку.
- 1.8. Дайте характеристику та визначте будову активних, пасивних та активно-пасивних рахунків.
- 1.9. Дайте характеристику розділів та складових Плану рахунків.
- 1.10. Які вимоги ставляться до змісту та основних реквізитів документів?
- 1.11. Які основні випадки проведення інвентаризації, її значення?
- 1.12. Визначте основні відмінності різних форм бухгалтерського обліку — меморіально-ордерної, Журнал-Головна, журнально-ордерної та комп'ютерної.
- 1.13. Дайте характеристику основних способів виправлення помилок в облікових записах.

II. Проблемні завдання для контролю знань

- 2.1. Підприємством протягом місяця здійснені наступні операції:
 - 1) продані акції власної емісії на суму 20 000 грн за грошові кошти,
 - 2) придбано обладнання на суму 4000 грн. Протягом зазначеного періоду сплачено в оплату заборгованості за обладнання 1000;
 - 3) придбані запаси на суму 12 000 грн, на умовах відстрочення платежу;
 - 4) сплачена оренда складського приміщення за звітний період 5 000 грн;
 - 5) сплачено страховій компанії послуги зі страхування майна за наступний місяць — 600 грн;
 - 6) надійшли кошти від покупців в оплату заборгованості за готову продукцію, реалізовану в попередньому місяці — 5 500 грн;
 - 7) нарахована амортизація обладнання за поточний місяць.

Необхідно: визначити, які зміни (збільшення або зменшення) викликають зазначені операції в структурі балансу підприємства.

2.2. Визначити як зазначені операції відображаються на рахунках бухгалтерського обліку:

**Дебет рахунка Кредит
рахунка**

Відвантажена покупцям готова продукція (кошти не надійшли)
 Придбані запаси у постачальників за грошові кошти
 Виплачена працівникам заробітна плата за попередній місяць
 Отримані кошти від покупців за продукцію, відвантажену в минулому місяці
 Отримано грошові аванси від покупців
 За рахунок короткострокової банківської позики сплачена заборгованість постачальнику за раніше отримані товари
 Нараховано проценти за користування банківською позикою за поточний місяць
 Нарахована заробітна плата працівникам за поточний місяць
 Сплачено вартість підписки на періодичне видання на наступний квартал
 В оплату заборгованості за раніше отримані акції внесено устаткування

2.3. Баланс та Звіт про фінансові результати підприємства за два останні роки діяльності містять таку інформацію:

	на 31.12.2 000	на 31.12.2 001
Баланс		
Основні засоби (первісна вартість)	40 000	50 000
Знос	5000	10 000
Виробничі запаси	15 000	18 000
Дебіторська заборгованість за товари	12 000	15 000
Грошові кошти	7000	4000
Витрати майбутніх періодів (сплачена авансом орендна плата)	3000	5000
Усього активів	72 000	82 000

Статутний капітал	15 000	15 000
Нерозподілений прибуток	5000	8000
Кредиторська заборгованість за товари	34 000	43 000
Поточні зобов'язані за розрахунками:		
з одержаних авансів	8000	5000
з оплати праці	7000	9000
з учасниками (за дивідендами)	3000	2000
Усього власного капіталу і зобов'язань	72 000	82 000
Розшифровка деяких статей Звіту про за 2001 фінансові результати рік		
Дохід від реалізації товарів		52 000
Собівартість реалізованих товарів		30 000
Витрати на заробітну плату		4000
Витрати на оренду складу		6000
Знос основних засобів		6000
Збитки від реалізації основних засобів		1000
Чистий прибуток		5000

Додаткова інформація: протягом 2001 року були придбані основні засоби на суму 15 000 грн.

Необхідно:

а) на підставі даних балансу на 31.12.2000 року та 31.12.2001 року відкрити рахунки бухгалтерського обліку та записати в них залишки на початок та кінець періоду;

б) відновити господарські операції на основі даних Балансу та Звіту про фінансові результати.

2.4. Протягом звітнього періоду підприємством здійснено наступні господарські операції:

— випущено і реалізовано 100 акцій на загальну суму 5000 грн, в т.ч. за грошові кошти — 40 000 грн, в обмін на виробничі запаси — 10 000 грн;

— придбано від постачальника обладнання на суму 30 000 грн, оплата якого здійснена в поточному періоді;

— придбано виробничі запаси на умовах відстрочення платежу на суму 20 000 грн, в т. ч. сплачено грошовими коштами — 10 000 грн, на залишок виписано вексель терміном погашення через 60 днів;

— реалізовано частину запасів на суму 18 000 грн, собівартість яких становить 10 000 грн на умовах відстрочення платежу;

— сплачено за оренду приміщення 6 000 грн, в т. ч. 2000 грн — за поточний період, 4000 грн — за наступний період;

- надійшов аванс від покупців за продукцію, яка буде реалізована в наступному періоді — 15 000 грн;
- сплачено авансом за виробничі запаси, які будуть отримані в наступному періоді, — 8000 грн;
- нарахована амортизація обладнання за поточний період 1 000 грн.

Необхідно:

- а) відкрити рахунки бухгалтерського обліку та записати в них господарські операції підприємства за звітний період;
- б) підрахувати залишки на кінець звітного періоду, закрити необхідні рахунки. Скласти Баланс та Звіт про фінансові результати.

2.4. Нижче наведено деякі первинні документи, якими були оформлені певні господарські операції:

- «Наказ (розпорядження про прийом на роботу)» (типова форма П-1);
- «Табель обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати» (типова форма П-12);
- «Акт прийняття-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (типова форма № ОЗ-1);
- «Видатковий касовий ордер» (типова форма № КО-2);
- «Прибутковий ордер» (типова форма № М-4);
- «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» (типова форма № М-11).

Необхідно: класифікувати кожний документ за такими критеріями:

- а) за призначенням;
- б) за місцем складання;
- в) по порядку складання;
- г) за ступенем автоматизації.

2.5. За результатами обов'язкової інвентаризації виробничих запасів, проведеної підприємством перед складанням річної звітності, виявлено наступні розбіжності між фактичними даними бухгалтерського обліку:

Найменування запасів	Ціна, грн	Кількість, кг	
		за даними обліку	за даними інвентаризації
Фарба ПШ-1 червона	3-00	100	110
Фарба ПШ-1 синя	3-20	120	150
Фарба ПШ-1 зелена	3-10	175	160

За рішенням інвентаризаційної комісії нестача відбулася з вини матеріально відповідальної особи.

Необхідно: визначити суму нестачі (надлишку) та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку врегулювання виявлених розбіжностей.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з основними принципами підготовки фінансової звітності підприємства. Які з принципів, наведених в частині А, відповідають твердженням, представленим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1	обачності	А	Інформація, яка може вплинути на прийняття рішення, має бути представлена у звітності
2	єдиного грошового вимірника	Б	Причинно-наслідковий зв'язок між доходами та витратами
3	відповідності доходів і витрат	В	Базовий принцип оцінки в балансі багатьох активів
4	нарахування	Г	Має відношення до характеристики проміжку часу, необхідного для складання звітності
5	автономності підприємства	Д	Передбачає, що підприємство буде функціонувати протягом невизначеного проміжку часу
6	безперервної діяльності	Е	Не дозволяє підприємству змінювати метод нарахування амортизації без суттєвих на те причин
7	повного висвітлення і	Є	З декількох методів оцінки активів обирають найнижчий
8	послідовності	Ж	Вимагає перерахування операцій, здійснених в іноземній валюті, в національну валюту
9	періодичності	З	Доходи визнаються тільки у випадку їх відповідності зазначеному принципу
10	історичної собівартості	І	Всі господарські операції повинні бути ототоженні з відповідним підприємством

3.2. Вказати, які зміни (збільшення або зменшення) викликають записи за дебетом наведених нижче рахунків:

- _____ Виробничі запаси
- _____ Знос основних засобів
- _____ Заборгованість покупців підприємству
- _____ Дохід від реалізації готової продукції
- _____ Статутний капітал

- _____ Нархована, але не виплачена заробітна плата
- _____ Собівартість реалізованої готової продукції
- _____ Обладнання
- _____ Резерв сумнівних боргів
- _____ Заборгованість підприємства постачальникам
- _____ Непокриті збитки

3.3.

- 1) Які з перерахованих операцій є інвестиційною діяльністю підприємства:
 - а) продаж готової продукції на умовах відстрочення платежу;
 - б) нарахування заробітної плати працівникам;
 - в) придбання права користування торговою маркою;
 - г) придбання акцій іншого підприємства.
- 2) Який із зазначених принципів складання фінансової звітності вимагає визнання витратами звітного періоду суму нарахованої заробітної плати, а не суму виплаченої заробітної плати:
 - а) обачності;
 - б) безперервної діяльності;
 - в) нарахування,
 - г) послідовності.
- 3) Доходи, відповідно до принципу нарахування, визнаються в тому періоді, коли:
 - а) надійшли кошти на поточний рахунок підприємства;
 - б) підписаний контракт на продаж продукції (надання послуг);
 - в) виписано «Рахунок-фактуру»;
 - г) продукція відвантажена і покупцю передано право власності на неї.

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Дайте визначення основним засобам як об'єкта бухгалтерського обліку.
- 1.2. Дайте визначення первісній вартості основних засобів. Які види витрат вона включає?
- 1.3. Дайте визначення справедливій вартості основних засобів.
- 1.4. На яку дату проводиться переоцінка основних засобів? Як визначається переоцінена вартість об'єкта?
- 1.5. Які фактори, враховуються при визначенні строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів при нарахуванні амортизації?
- 1.6. Назвіть методи нарахування амортизації, рекомендовані П(с)БО № 7.
- 1.7. Як визначається сума амортизації при прямолінійному методі її нарахування?
- 1.8. Як визначається сума амортизації при методі прискореного зменшення залишкової вартості?

1.9. Як визначається сума амортизації при кумулятивному методі?

1.10. Як визначається сума амортизації при виробничому методі?

1.11. Назвіть способи надходження основних засобів на підприємство, що впливають на методику їх бухгалтерського обліку.

1.12. Назвіть шляхи вибуття основних засобів, що впливають на методику їх бухгалтерського обліку.

1.13. Назвіть способи поліпшення основних фондів, які приводять до збільшення їх первісної вартості,

1.14. За рахунок чого відшкодовуються витрати на ремонт, утримання і обслуговування основних засобів?

1.15. На яких рахунках ведеться облік основних засобів? Дайте характеристику цих рахунків.

II. Проблемні завдання для контролю знань

2.1. Підприємство придбало дві будівлі і вантажний автомобіль, загальна купівельна вартість яких становить 9000 грн. За висновками незалежних експертів справедлива вартість кожного об'єкта становить: будівлі А — 4500 грн, будівлі Б — 2500 грн, вантажного автомобілю — 3000 грн.

Необхідно: Визначити первісну вартість окремих об'єктів основних засобів.

2.2. При придбанні обладнання підприємством були здійснені такі витрати:

- вартість обладнання — 4000 грн;
- транспортні витрати за доставку обладнання — 700 грн;
- витрати зі страхування ризиків доставки — 400 грн;
- витрати на встановлення та монтаж обладнання — 200 грн;
- ПДВ — 1020 грн.

За угодою з постачальником вартість обладнання повинна бути сплачена протягом 30 днів від дати його поставки. Всі інші витрати сплачені відразу після надання рахунка.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи, які відображають придбання та введення в експлуатацію обладнання.

2.3. Підприємство уклало угоди про обмін 2 застарілих моделей комп'ютерів. Залишкова вартість кожної старої моделі становила 180 грн (первісна вартість — 700 грн, сума зносу, накопиченого за час експлуатації, — 520 грн), а його справедлива вартість 150 грн.

За першою угодою підприємство одержує нову модель комп'ютера і додатково сплачує при обміні 400 грн. За іншою — отримує офісні меблі і додатково кошти в сумі 330 грн.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи, які відображають обмін подібними та неподібними об'єктами основних засобів та введення їх в експлуатацію.

2.4. Для кожного з наведених нижче об'єктів основних засобів визначити дані, яких не вистачає (позначені «?»). Методи нарахування амортизації скорочено позначені: прямолінійний — ПМ, кумулятивний — КМ, прискореного зменшення залишкової вартості — ПЗВ.

Об'єкт	Первинна вартість, грн	Ліквідаційна вартість, грн	Строк корисного використання, роки	Методи нарахування амортизації	Сума амортизації, грн
А	?	2000	5	ПЗВ	2400
Б	6500	500	?	ПМ	600
В	4000	?	8	КМ	700
Г	23 000	1000	10	?	2200

2.5. 1 квітня 1998 р. підприємство придбало обладнання для використання у виробничому процесі. Первинна вартість придбаного обладнання склала 48 000 грн, строк корисного використання встановлено 10 років. Товариство використовує прямолінійний метод нарахування амортизації для всього виробничого обладнання.

4 січня 2000 року товариство закінчило ремонт, добудову і модернізацію обладнання на загальну суму 12 350 грн. Із загальної суми витрат 2000 грн — складають витрати на його поточний, а 10 350 грн — витрати на добудову. В результаті проведеної модернізації зросла продуктивність обладнання та строк корисного використання було продовжено ще на 10 років,

Необхідно: Визначити суму нарахованої амортизації за 1998—2000 роки. Скласти відповідні бухгалтерські записи, які відображають: суму нарахованої амортизації за 1998—1999 роки, витрати на ремонт і модернізацію, суму нарахованої амортизації за 2000 р.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з основними засобами. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1	амортизація	А	Базовий принцип, за яким оцінюються придбані (створені) необоротні активи
2	вартість, яка амортизується	Б	Сума, за якою може бути здійснений обмін активами
3	ліквідаційна вартість	В	Об'єкти, які мають однакове призначення та однакову справедливую вартість

4	первинна вартість	Г	Розподіл вартості основних засобів пропорційно фактичного місячного обсягу продукції
5	подібні необоротні активи	Д	Сума амортизації, яка рівномірно розподілена протягом терміну використання активу
6	залишкова вартість	Е	Різниця між первісною вартістю основних засобів та сумою зносу, нарахованого за час експлуатації
7	прямолінійний метод	Є	Різниця між доходами від вибуття основних засобів і залишковою їх вартістю
8	справедлива вартість	Ж	Розподіл вартості необоротних активів протягом строку їх корисного використання
9	виробничий метод	З	Сума, яку підприємство очікує отримати від реалізації активів після закінчення строку їх використання
10	фінансовий результат	І	Первісна або переоцінена вартість за вирахуванням ліквідаційної

3.2. Виберіть серед запропонованих варіантів відповідь на поставлене питання, зробивши попередньо необхідні розрахунки.

1) 1 грудня 20__ р. товариство придбало незавершену будівлю, сплативши 40 000 грн. Частина будівлі була розібрана, а одержані матеріальні цінності продані. Протягом грудня для завершення будівництва були здійснені витрати та одержані кошти за реалізовані цінності, а саме:

- витрати на розбирання частини будівлі — 5000 грн;
- витрати на страхування будівлі — 1000 грн;
- орендна плата за користування земельною ділянкою, на якій розташована будівля, — 1200 грн;
- кошти, одержані за реалізовані матеріальні цінності. В балансі товариства на 31 грудня 20__ р. буде відображена первісна вартість будівлі в сумі:

- а) 46 400 грн;
- б) 46 000 грн;
- в) 44 200 грн;
- г) 42 200 грн.

2) У листопаді 200_ р. підприємством було придбане обладнання вартістю 12 600 грн, яке було введено в експлуатацію в грудні цього ж року. Підприємством також були здійснені інші витрати, пов'язані з доведенням його до стану, придатного для експлуатації, а саме:

- транспортні витрати — 300;
- послуги сторонньої організації з його встановлення — 400 грн.;
- витрати на тестування обладнання — 500.

У балансі підприємства на 31 грудня 20__ р. буде відображена первинна вартість обладнання в сумі:

- а) 12 600 грн;
- б) 12 900 грн;
- в) 13 000 грн;
- г) 13 800 грн.

3) 1 січня 1998 року підприємством придбане обладнання, очікуваний строк корисного використання визначено 5 років і ліквідаційна вартість — у розмірі 10% від первісної. За 2001 рік при використанні кумулятивного методу нарахована амортизація буде визначена як:

- а) вартість, що амортизується, помножена на 1/15;
- б) вартість, що амортизується, помножена на 14/15;
- в) первісна вартість, помножена на 1/15;
- г) первісна вартість, помножена на 14/15.

ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

I. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Дайте визначення нематеріального активу.
- 1.2. За яких умов об'єкт нематеріальних активів відображається в балансі?
- 1.3. Наведіть склад нематеріальних активів.
- 1.4. Як оцінюються об'єкти нематеріальних активів?
- 1.5. Які витрати не визнаються активами?
- 1.6. За рахунок яких джерел можуть надходити нематеріальні активи?
- 1.7. Наведіть методи нарахування амортизації нематеріальних активів.
- 1.8. Що враховується при визначенні терміну корисного використання об'єкта нематеріальних активів?
- 1.9. За яких обставин нематеріальні активи списуються з балансу?

II. Проблемні завдання для контролю знань

2.1. У 2000 р. підприємством проведена розробка та впровадження нової моделі програмного забезпечення і були здійснені наступні витрати:

— нарахована заробітна плата працівникам, які здійснювали дослідження та розробку програмного забезпечення — 20 000 грн;

— проведені відрахування до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування від суми нарахованої заробітної плати — 7300 грн;

— вартість придбаного обладнання, необхідного для проведення тестування, — 17 000 грн;

— послуги сторонніх організацій, які здійснювали допоміжні роботи;

— сплачено за реєстрацію юридичного права володіння ним.

Після закінчення розробки зазначеної моделі придбане обладнання буде застосовуватись для інших цілей. Сума амортизації, нарахованої за 2000 р., становить 6800 грн.

Протягом 2000 р. всі зазначені витрати були включені в первісну вартість створеного програмного забезпечення.

Необхідно: Скласти коригуючі бухгалтерські записи, які відображають відповідну вартість новоствореного програмного продукту.

2.2. Придбано 100 % акцій іншого підприємства за 25 000 грн. Інформація щодо активів та зобов'язань такого підприємства наступна:

	Балансова вартість	Справедлива вартість
Активи	32 000	29 000
Зобов'язання	6 000	5 000

Необхідно: Визначити суму гудвілу, який виникає при придбанні підприємства, та скласти бухгалтерські записи, які відображають придбання його активів та зобов'язань.

2.3. Підприємство на дату балансу має активи, які підлягають амортизації:

Активи	Залишок ова вартість	Справед лива вартість	Строк корисного використа ння	Метод нарахування амортизації
Основні засоби	35 000	40 000	5 років	прискореного зменшення залишкової вартості
Нематеріаль ні активи	18 000	15 000	10 років	прямолінійни й
Негативний гудвіл	2000	2000	5 років	прямолінійни й

Необхідно: Визначити суму нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та негативного гудвілу та скласти відповідні бухгалтерські записи.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з нематеріальними активами. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1	критерій визнання активу	А	Втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування
2	дата початку нарахування	Б	Перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості активів та

	амортизації	зобов'язань над вартістю придбання
3	нематеріальний актив	В Частка від ділення справедливої вартості нематеріального активу на його залишкову вартість
4	первісна вартість	Г Застосування результатів дослідження та інших знань для проектування нових матеріалів
5	умова вибуття активу	Д Місяць, наступний за місяцем, в якому актив став придатним для використання
6	не більше 20 років	Е Підприємство має намір і ресурси довести актив до стану, придатного для реалізації
7	індекс переоцінки	Є Не має матеріальної форми, але утримується з метою одержання вигоди від його використання
8	зменшення корисності	Ж Ціна придбання з урахуванням мита та непрямих витрат, що не підлягають відшкодуванню
9	негативний гудвіл	З Максимальний строк корисного використання нематеріальних активів
10	розробка	І Неможливість отримання підприємством надалі економічних вигід від використання активу

3.2. Виберіть серед запропонованих варіантів відповідь на поставлене питання, зробивши попередньо необхідні розрахунки.

1) Підприємство 20 лютого 20__ року придбало право на користування товарним знаком компанії «Old Navy» за 20 400 грн, залишкова вартість якого становить 6800 грн. Сума амортизації, нарахованої за 20__ рік, виходячи з максимально можливого терміну використання знаку, становитиме:

- а) 567 грн;
- б) 680 грн;
- в) 850 грн;
- г) 1020грн.

2) Суму негативного гудвілу буде відображено в балансі підприємства у складі:

- а) «Інших необоротних активів» від'ємною величиною;
- б) «Нематеріальних активів» від'ємною величиною;
- в) «Нематеріальних активів» позитивною величиною;
- г) «Статутного капіталу» позитивною величиною.

3) Підприємство здійснило обмін права на власний товарний знак на право користування винаходом іншого підприємства. Зазначені нематеріальні активи оцінюються на дату обміну:

Залишкова Справедлива

	вартість	вартість
Право на власний товарний знак	12 000	11 000
Право користування винаходом	15 000	17 000

Первісна вартість придбаного права користування винаходом становитиме:

- а) 11 000 грн;
- б) 12 000 грн;
- в) 15 000 грн;
- г) 17 000 грн.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

I. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Дайте визначення фінансовим інвестиціям як об'єктам обліку.
- 1.2. Як формується собівартість фінансових інвестицій?
- 1.3. Як оцінюються фінансові інвестиції, придбані шляхом обміну на цінні папери?
- 1.4. Як оцінюються фінансові інвестиції, придбані шляхом обміну на інші активи?
- 1.5. Як відображаються на дату балансу фінансові інвестиції, що утримуються до їх погашення?
- 1.6. Як визначається сума амортизації дисконту, премії та амортизованої собівартості фінансових інвестицій за методом ефективної ставки процента?
- 1.7. Як відображаються на дату балансу фінансові інвестиції, що обліковуються за методом участі в капіталі?
- 1.8. Як обліковуються фінансові інвестиції від провадження спільної діяльності без створення та зі створенням юридичної особи?
- 1.9. Як відображаються у фінансовій звітності придбання контрольного пакета акцій (капіталу) іншого підприємства?
- 1.10. Як обліковуються внесення (продаж) активів дочірньому, спільному або асоційованому підприємству?
- 1.11. Як обліковуються придбання активів у дочірнього, спільного або асоційованого підприємства?

II. Проблемні завдання для контролю знань

- 2.1. Підприємством складено графік амортизації дисконту від придбання фінансової інвестиції. Відновити пропущені дані (позначені «?»).

Номинальн а сума	Сума процента за	Сума амортизації	Амортизована собівартість
---------------------	---------------------	---------------------	------------------------------

процента	ефективною ставкою	дисконту	інвестиції
			950
200	213,5	?	?
?	?	16,5	980
?	220	?	?

2.2. Підприємством придбано облігації іншого підприємства номінальною вартістю 50 000 грн за 54 038 грн. Фіксована ставка процента за облігаціями становить 9% річних. Погашення облігацій відбудеться через 4 роки.

Необхідно: Скласти розрахунок амортизації премії (дисконту) за облігаціями та записати суми на відповідних рахунках бухгалтерського обліку.

2.3. Підприємством придбано 30% акцій іншого підприємства за 13 000 грн.

Балансова вартість придбаних активів та зобов'язань на дату придбання становить 30 000 грн, а їх справедлива вартість становить 45 000 грн. Згідно з прийнятою на підприємстві обліковою політикою амортизація гудвілу здійснюється протягом максимально дозволеного терміну.

Необхідно: Відобразити на відповідних рахунках бухгалтерського обліку операції зі здійсненої фінансової інвестиції та визначити суму амортизації гудвілу за перший рік.

2.4. Підприємство придбало частку (40%) у власному капіталі іншого підприємства за 6000 грн. Балансова вартість активів та зобов'язань асоційованого підприємства становила 20 000 грн. Гудвіл буде амортизуватися протягом 10 років. Після закінчення першого року чистий прибуток асоційованого підприємства визначено в сумі 11 000 грн, а сума оголошених дивідендів — 5000 грн.

Необхідно: Визначити балансову вартість фінансових інвестицій в асоційоване підприємство на кінець року:

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з фінансовими інвестиціями. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А	Частина В
1 контроль над	А Нарахування амортизації премії або дисконту фінансових інвестицій, які

	діяльністю		утримуються до їх погашення
2	дочірнє підприємство	Б	Частина активів та прибутку (збитку) дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству
3	метод участі в капіталі	В	Активи, які утримуються з метою збільшення прибутків
4	злиття підприємств	Г	Підприємство, в якому інвестору належить більше ніж 25 % акцій (голосів), процентів або дивідендів
5	дивіденди	Д	Повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансово-господарської та комерційної політики іншого підприємства
	Частина А		Частина В
6	частка меншості	Е	Підприємство, яке перебуває під контролем іншого підприємства
7	фінансові інвестиції	Є	Частка прибутку, розподілена між власниками відповідно до їх частки у власному капіталі
8	метод ефективної ставки процента	Ж	Вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику іншого підприємства з метою одержання вигоди від його діяльності
9	асоційоване підприємство	З	Об'єднання підприємств, при якому жодне з них не може бути визначене як покупець
10	суттєвий вплив	І	Збільшення (зменшення) балансової вартості інвестиції на суму збільшення (зменшення) частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування

3.2. Виберіть серед запропонованих варіантів відповідь на поставлене питання, зробивши попередньо необхідні розрахунки.

1) Підприємство придбало у іноземного підприємства 100 облігацій номіналом 45 доларів США за облігацію. Для розрахунків з нерезидентом придбано 5000 доларів США за ціною 5,40 гривень за 1 долар США. Сплачена комісійна винагорода банку у розмірі 0,3% та 1% до Пенсійного фонду від вартості придбаної іноземної валюти. За здійснення банківського платежу на користь нерезидента сплачено банку 25 доларів США. Собівартість придбаної фінансової інвестиції становить:

- а) 24 300 грн;
- б) 27 000 грн;
- в) 27 216 грн;
- г) 27 488 грн.

2) Підприємством придбано 60 простих акцій іноземного підприємства в обмін на 100 простих власних акцій. Номінальна вартість акцій іноземного

підприємства складає 20 доларів США за акцію. На Нью-Йоркській біржі цінних паперів їх вартість становить 30 доларів США за акцію, а за оцінкою незалежних експертів — 25 доларів США за акцію. Курс на дату придбання — 5,5000 гривень за долар США. Номінальна вартість акцій вітчизняного підприємства — 80 гривень за акцію, на Українській фондовій біржі — 90 гривень за акцію, а за оцінкою незалежних експертів — 100 гривень за акцію.

Собівартість придбаної фінансової інвестиції становить:

- а) 6600 грн;
- б) 9000 грн;
- в) 9900 грн;
- г) 10 000 грн.

3) В оплату вартості придбаних 100 привілейованих акцій іншого підприємства номіналом 95 грн за акцію передана сировина на суму 8000 грн. Сплачено: транспортній організації за перевезення сировини 1800 грн, митниці — за митне оформлення вантажу — 300 грн, брокерські послуги — 400 грн. Нараховано ПДВ за відповідною ставкою.

Собівартість придбаної фінансової інвестиції становить:

- а) 8000 грн;
- б) 9500 грн;
- в) 10 500 грн;
- г) 12 600 грн.

4) Підприємство на кінець звітного періоду має наступні активи, класифіковані ним як фінансові інвестиції. Визначити, як зазначені активи: Е — будуть оцінені в балансі підприємства за методом ефективної ставки процента, У — будуть оцінені в балансі підприємства за методом участі в капіталі, О — включені до балансу об'єднаного підприємства, К — включені до балансу консолідованого підприємства, Н — не є фінансовими інвестиціями.

_____ Облігації внутрішньої державної позики, терміном погашення через 2 роки.

_____ 20 % акцій іншого підприємства, які надають повноваження брати участь у прийнятті рішень.

_____ 15 % акцій іншого підприємства, які дозволяють здійснювати контроль над ним.

_____ Заборгованість за одержаним векселями, терміном погашення через 18 місяців.

_____ 15 % акцій іншого підприємства, які дозволяють здійснювати контроль над ним, але утримуються з метою перепродажу через 10 місяців.

_____ Активи іншого підприємства, яке було приєднане в поточному році.

_____ Облігації іншого підприємства, терміном погашення через 6 місяців.

_____ Частка в 1 % у власному капіталі іншого підприємства.

ОБЛІК ЗАПАСІВ

I. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Дайте визначення запасам як об'єкта бухгалтерського обліку.
- 1.2. Які види вартості запасів можуть використовуватись в їх якості балансової вартості?
- 1.3. Які витрати включаються в первісну вартість запасів, придбаних за плату?
- 1.4. Яка вартість запасів використовується в якості первісної при внесенні її засновниками до статутного фонду, безплатному одержанні, придбанні у результаті обміну на подібні та неподібні запаси?
- 1.5. Які витрати не включаються до первісної вартості запасів?
- 1.6. Дайте визначення чистій вартості реалізації запасів та назвіть умову її використання в якості балансової.
- 1.7. Як відшкодовується різниця між первісною вартістю і чистою вартістю реалізації?
- 1.8. Дайте визначення облікової ціни запасів і назвіть причини її використання.
- 1.9. Назвіть методи визначення облікових цін, регламентовані П(с)БО № 9.
- 1.10. За яких умов використовується метод оцінки запасів за ідентифікованою собівартістю?
- 1.11. Як визначається середньозважена собівартість одиниці запасів?
- 1.12. В чому сутність методу ФІФО?
- 1.13. В чому сутність методу ЛІФО?
- 1.14. В чому сутність методу оцінки за нормативними затратами?
- 1.15. В якій сфері діяльності використовується метод оцінки за ціною продажу і в чому його сутність?
- 1.16. Назвіть види виробничих запасів, на яких рахунках ведеться їх облік?

II. Проблемні завдання для контролю знань

- 2.1. Підприємством при придбанні виробничих запасів здійснені наступні витрати:
 - сплачено, за рахунок короткострокової позики банку, постачальнику згідно з договором купівлі — 10 000 грн;
 - сплачено залізничний тариф за перевезення запасів до станції призначення — 900 грн;
 - сплачено транспортній організації за перевезення товару від станції призначення до складу підприємства — 300 грн;
 - ПДВ — 2240 грн;
 - при оприбуткуванні запасів виявлена нестача — 200 грн, в т. ч. в межах норм природних втрат — 150 грн понад встановлені норми — 50 грн;
 - нараховано проценти за короткостроковою позикою, яка використана для сплати заборгованості перед постачальником, — 70 грн.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи та визначити первісну вартість придбаних запасів.

2.2. Наведені нижче дані відображають рух запасів на підприємстві:

	Кількість, шт.	Ціна за одиницю, грн
Залишки запасів на 01.10.20__ р.	200	2
Придбано 05.10.20__ р.	300	3
Продано 11.10.20__ р.	400	6
Придбано 21.10.20__ р.	200	4
Продано 28.10.20__ р.	200	6

Необхідно: Визначити собівартість реалізованих запасів за таких методів їх оцінки: середньозваженої собівартості, ФІФО, ЛІФО.

2.3. Наведена нижче інформація була визначена за даними про стан запасів та результати діяльності підприємства.

	1999 рік, тис. грн	2000 рік, тис. грн	2001 рік, тис. грн
Залишки запасів на початок періоду	?	?	225
Собівартість реалізованих запасів	627	621	?
Залишки запасів на кінець періоду	?	225	216
Вартість запасів, призначених для продажу	876	?	800
Собівартість придбаних запасів	630	?	585
Транспортні витрати	13	32	16
Знижки, одержані від постачальників	18	15	7
Вартість запасів, повернутих постачальникам	24	30	14

Необхідно: Відновити дані, яких не вистачає (позначені «?»).

2.4. Для кожного типу помилок в оцінці запасів у фінансовій звітності за 2000 рік визначити вплив, які вони мали на собівартість реалізованих запасів та прибуток від реалізації. Можливі види впливу скорочено позначені: В —

завищена, Н — занижена, Б — відсутній ефект. Припустити, що підприємство використовувало періодичну систему обліку запасів.

	Собівартість від реалізованих запасів	Прибу ток реаліза ції
Завищення в оцінці запасів на кінець періоду		
Завищення вартості придбаних запасів		
Заниження в оцінці запасів на початок періоду		
Заниження вартості транспортних витрат		
Заниження в оцінці запасів на кінець періоду		
Заниження вартості придбаних запасів		
Завищення в оцінці запасів на початок періоду		

2.5. Підприємством здійснено розподіл транспортно-заготівельних витрат, які обліковувались на окремому субрахунку і відносяться до вартості запасів на кінець періоду та витрачених за відповідний період.

	Вартість запасів, тис. грн	Транспортно- заготівельні витрати, тис. грн
Залишок на початок періоду	450	25
Надійшло за період	150	?
Списано за період	400	70
Залишок на кінець періоду	?	?

Необхідно: Відновити пропущені дані (позначені «?»).

2.6. Підприємство на звітну дату має залишки незавершеного виробництва, які потребують переоцінки за однією з наступних оцінок, визначеною для кожної одиниці запасів:

	Товар 1	Товар 2	Товар 3
Первісна вартість, грн	40	90	65
Очікувана ціна реалізації	35	100	70
Продажна ціна	30	100	70
Витрати на завершення виробництва	5	5	5

Необхідно: Оцінити запаси на кінець звітного періоду та скласти, у разі необхідності, відповідні бухгалтерські записи.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з запасами. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1	незавершене виробництво	А	Припущення, що запаси використовуються в послідовності, що є протилежною їх надходженню
2	середньозважена собівартість	Б	Активи, які утримуються з метою їх подальшого продажу
3	транспортно-заготівельні витрати	В	Припущення, що вартість запасів складається із «суміші» придбаних запасів та тих, які залишилися на початок періоду
4	ідентифікована собівартість	Г	Активи, передані іншому підприємству, без передачі права власності на них, для подальшої реалізації
5	обмін на подібні запаси	Д	Припущення, що запаси використовуються в тій же послідовності, в якій вони надходили
6	товари	Е	Найменша з двох — первісна вартість та чиста вартість реалізації
7	ЛІФО	Є	Оцінка запасів, які використовуються для виконання спеціальних замовлень
8	ФІФО	Ж	Активи, які перебувають в процесі виробництва з метою подальшого продажу створеного продукту
9	оцінка запасів на дату балансу	З	Здійснюється за балансовою або справедливою вартістю переданих запасів
10	запаси, передані на комісію	І	Сума, яка розподіляється між залишками запасів на кінець місяця і запасами, які вибули за місяць

3.2. Виберіть серед запропонованих варіантів відповідь на поставлене питання, зробивши попередньо необхідні розрахунки.

1) Підприємство має наступну інформацію про наявність та рух запасів за період:

Кількість, шт.	Ціна за	Загальна	Кількість, призначена
----------------	---------	----------	-----------------------

		одиниць, грн	вартість, грн	для продажу, шт.
Залишки запасів на 01.01.2000 р.	1000	1	1000	1000
Придбано 07.01.2000 р.	600	3	1800	1600
Продано 20.01.2000 р.	900			700
Придбано 25.01.2000 р.	400	5	2000	1100

1) Яка вартість запасів на 31.01.2000 р. буде відображена у звітності підприємства, за умови, що воно використовує метод оцінки за середньозваженою собівартістю:

- а) 2640 грн;
- б) 3225 грн;
- в) 3300 грн;
- г) 3900 грн.

2) Яка вартість запасів на 31.01.2000 р. буде відображена у звітності підприємства за умови, що воно використовує для оцінки метод ЛІФО:

- а) 1300 грн;
- б) 2700 грн;
- в) 3400 грн;
- г) 3900 грн.

2) За даними інвентаризації, яка проведена на кінець звітного періоду, загальна вартість запасів на складі підприємства становить 15 000 грн. Але в бухгалтерії наявні наступні документи:

- «Товаро-транспортна накладна» про передачу запасів на комісію іншому підприємству на суму 800 грн;
- «Вантажна митна декларація» про відвантаження запасів іноземному покупцю на умовах поставки ООР (умови ТНКОТЕРМС, за якими обов'язки продавця з поставки виконані, після передачі запасів покупцю в погодженому місці країни імпорту) на суму 1300 грн;
- «Товаро-транспортна накладна» про одержання запасів на суму 900 грн як давальницької сировини.

Яка вартість запасів буде відображена у фінансовій звітності підприємства на кінець звітного періоду:

- а) 15 000;
- б) 16 200;
- в) 13 800;
- г) 18 000.

3) Згідно з угодою підприємство здійснює обмін запасів, первинна вартість яких становить 6400 грн, а справедлива їх вартість — 5500 грн на товари. Первісна вартість товарів за даними обліку постачальника становить 4700

грн, а справедлива — 6000 грн. Товари, отримані в результаті обміну будуть оцінені в сумі:

- а) 4700 грн;
- б) 5500 грн;
- в) 6000 грн;
- г) 6400 грн.

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ І ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

I. Дискусійні питання для обговорення студентами

1.1. Дайте визначення дебіторської заборгованості як об'єкта бухгалтерського обліку.

1.2. Класифікація дебіторської заборгованості.

1.3. Як оцінюється дебіторська заборгованість у фінансовій звітності підприємства і чому?

1.4. Поняття сумнівних боргів та необхідність створення резерву сумнівних боргів.

1.5. Які відмінності в оцінці резерву сумнівних боргів згідно з балансовим методом та відповідно до Звіту про фінансові результати?

1.6. Як оцінюється дебіторська заборгованість, виходячи з коефіцієнта сумнівності?

1.7. Порядок списання заборгованості, яка визнана безнадійною.

1.8. На яких рахунках обліковується дебіторська заборгованість та резерв сумнівних боргів, дати їх характеристику.

1.9. Як обліковується дебіторська заборгованість за нарахованими доходами?

1.10. Який порядок обліку розрахунків за претензіями?

1.11. Які особливості обліку розрахунків з підзвітними особами?

1.12. Який порядок розрахунку та обліку відшкодування збитків, завданих підприємству?

II. Проблемні завдання для контролю знань

2.1. На початок звітного періоду підприємство мало залишок резерву сумнівних боргів в сумі — 32 000 грн. Протягом року було реалізовано продукції з відстроченням дати розрахунку на суму 625 000 грн та списана дебіторська заборгованість, яка визнана безнадійною внаслідок неплатоспроможності дебіторів на суму 21 000 грн. У грудні одержано від покупця, заборгованість якого перед підприємством була в попередньому році визнана безнадійною, в сумі 1200 грн. Підприємство визначило коефіцієнт сумнівності у розмірі 10 % заборгованості на кінець періоду.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи за наведеними господарськими операціями підприємства. Визначити чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості на кінець періоду.

2.2. Фінансова звітність підприємства містить наступну інформацію про дебіторську заборгованість:

	1999 рік	2000 рік
Обсяги реалізації продукції, грн	95 000	90 000
Безнадійна дебіторська заборгованість, грн	2 800	3400
Поточна дебіторська заборгованість на кінець року, грн	10 000	12 000
Витрати на створення резерву сумнівних боргів, грн	3800	3600

Необхідно: Визначити чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості на 31.12.2000 року.

2.3. Підприємство реалізувало 30.06.2000 року товари на загальну суму 30 000 грн. В оплату заборгованості було одержано вексель, терміном платежу 31.03.2001 року, який передбачає також одночасно і проценти у розмірі 8 % річних (для спрощення розрахунків фактична собівартість реалізованих товарів не наводиться).

Необхідно: Скласти бухгалтерські записи, які відображали б реалізацію товарів, а також нарахування і сплату процентів та заборгованості за векселем,

2.4. 20.11.200_р., при оприбуткуванні матеріальних цінностей, придбаних від постачальників на суму 16 000 грн, підприємством виявлена нестача на суму 900 грн. На вказану суму постачальнику пред'явлена претензія. За умовами договору, за порушення умов поставки підлягає сплаті постачальником також і сума штрафу в розмірі 2 % вартості недопоставлених запасів, 30.11.200_р. постачальником претензія прийнята і кошти повернуті на поточний рахунок підприємства.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи і визначити суму одержаного підприємством доходу.

2.5. Виробничому підприємству передано обладнання на умовах фінансової оренди. Умови договору оренди наведені нижче:

Вартість обладнання згідно з договором	625 000 грн
Строк оренди	3 роки (6 платіжних періодів)
Мінімальні орендні платежі	120 000 грн на початок кожного кварталу

Строк корисного використання обладнання	4 роки
Орендна ставка процента	12 %

Необхідно: Скласти розрахунок амортизації фінансових доходів орендодавця у складі орендних платежів та записати суми на відповідних рахунках бухгалтерського обліку.

2.6. 1 січня 2000 року підприємство надало в оперативну оренду терміном на 3 роки приміщення офісу, справедлива вартість якого становить 600 000 грн. Угода передбачає одержання щорічних платежів у сумі 8000 грн 1 січня кожного року. Було одержано 8000 грн — орендна плата за 2000 рік та 9600 грн — аванс за наступні роки. За згодою з орендодавцем було проведено ремонт приміщення, вартість якого становила 18 000 грн. Термін корисного використання приміщення визначено в 30 років, амортизація нараховується за прямолінійним методом.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи у підприємства-орендодавця з початку терміну оренди і до кінця 2000 року.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з дебіторською заборгованістю. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1	коефіцієнт сумнівності	А	Заборгованість, яка не виникає в ході нормального операційного циклу
2	чиста реалізаційна вартість	Б	Заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу
3	безнадійна дебіторська заборгованість	В	Різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти за різними валютними курсами
4	дебіторська заборгованість	Г	Суми, які підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди
Частина А		Частина В	
5	довгострокова дебіторська заборгованість	Д	Співвідношення фактичної списаної безнадійної заборгованості за попередні періоди та її загальної суми
6	еквіваленти грошових	Е	Визначається, виходячи з суми дебіторської заборгованості та

	коштів	коефіцієнта сумнівності
7	поточна дебіторська заборгованість	Є Заборгованість осіб підприємству у вигляді певних сум грошових коштів або інших активів
8	мінімальні орендні платежі	Ж Різниця між сумою поточної дебіторської заборгованості та резервом сумнівних боргів
9	курсова різниця	З Заборгованість, щодо якої існує впевненість у її неповерненні боржником
10	резерв сумнівних боргів	І Високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у грошові кошти

3.2.

1) Списання безнадійної дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію вимагає від підприємства:

а) Одночасно зменшити суми дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів;

б) Зменшити суму дебіторської заборгованості та збільшити суму резерву сумнівних боргів,

в) Збільшити суму резерву сумнівних боргів та зменшити суму нерозподіленого прибутку;

г) Одночасно зменшити суми резерву сумнівних боргів та нерозподіленого прибутку.

2) Підприємство має таку інформацію щодо неповернення дебіторської заборгованості за попередні роки:

Кількість днів простроченого платежу	Сума заборгованості, грн	Процент заборгованості, яка фактично не повернена
0—60	120 000	1%
61—120	90 000	2%
більше 120	100 000	6%

Протягом 2000 року підприємством була списана заборгованість, визнана безнадійною, в сумі 7000 грн, і відновлена заборгованість в сумі 4000 грн, яка раніше була визнана безнадійною. Резерв сумнівних боргів на 31.12.1999 року становив 22 000 грн. Сума резерву сумнівних боргів, яка буде відображена у звітності на 31.12.2000 року, становитиме:

а) 9000 грн;

б) 10 000 грн;

в) 13 000 грн;

г) 19 000 грн.

3) За даними фінансової звітності підприємство мало залишок резерву сумнівних боргів на кінець 1999 року — 90 000 грн, на кінець 2000 року — 100 000 грн, витрати на створення резерву за 2000 рік — 16 000 грн. Сума безнадійної дебіторської заборгованості, яка була списана протягом 2000 року, становила:

- а) 6000 грн;
- б) 10 000 грн;
- в) 16 000 грн;
- г) 26 000 грн.

4) Підприємством були реалізовані запаси на загальну суму 6733 грн. У погашення заборгованості було одержано вексель терміном сплати через 2 роки на суму 8000 грн. Сума заборгованості за векселем, яка буде відображена у звітності підприємства, враховуючи ефективну ставку процента 9 % річних, становить:

- а) 6733 грн;
- б) 7280 грн;
- в) 7339 грн;
- г) 8000 грн.

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

І. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Дайте визначення складовим власного капіталу як статтям балансу.
- 1.2. Які функції власного капіталу?
- 1.3. Які складники власного капіталу?
- 1.4. Дайте визначення неоплаченого капіталу.
- 1.5. Як відображається сальдо неоплаченого капіталу у фінансовій звітності?
- 1.6. За рахунок чого здійснюється збільшення статутного капіталу?
- 1.7. За рахунок чого здійснюється зменшення статутного капіталу?
- 1.8. Які особливості обліку змін у статутному капіталі державних підприємств?
- 1.9. Які особливості обліку змін у статутному капіталі акціонерних товариств?
- 1.10. Які особливості обліку змін у статутному капіталі товариств та приватних підприємств?
- 1.11. Дайте визначення вилученого капіталу.
- 1.12. Як відображається сальдо вилученого капіталу у фінансовій звітності?
- 1.13. Дайте характеристику додатково вкладеного капіталу.
- 1.14. Дайте характеристику іншого додаткового капіталу.
- 1.15. Дайте визначення резервного капіталу.
- 1.16. Дайте визначення нерозподіленого прибутку.

1.17. Які напрямки використання прибутку підприємства протягом звітного року?

1.18. Який порядок покриття непокритих збитків звітного року?

II. Проблемні завдання для контролю знань

2.1. На початку 1996 року підприємство придбало обладнання на суму 330 000 грн. Термін його корисного використання було визначено в 10 років без ліквідаційної вартості. Обладнання амортизувалось за кумулятивним методом. З 1 січня 2000 року в результаті зміни облікової політики підприємство почало застосовувати прямолінійний метод.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи і визначити суму зміни власного капіталу підприємства.

2.2. При заповненні Звіту про власний капітал необхідно врахувати операції, які відбулися протягом звітного періоду і впливають на його розмір:

- 1) виявлена суттєва помилка в нарахуванні амортизації в попередньому році, в результаті якої була занижена сума прибутку на 10 000 грн;
- 2) надійшли кошти в оплату за реалізовані акції — 15 000 грн;
- 3) надійшла благодійна допомога — 5000 грн;
- 4) анульовані раніше викуплені акції власної емісії — 75 000 грн;
- 5) визначена сума чистого прибутку за поточний рік — 20 000 грн;
- 6) здійснено збільшення резервного капіталу — 1500 грн;
- 7) оголошені дивіденди за підсумками року — 35 000 грн.

Звіт про власний капітал							
Стаття	Статутний капітал	Інший додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Разом
Залишок на початок року	150 000	33 000	22 000	50 000	(15 000)		240 000
Коригування — виправлення помилок							
Скорегований залишок на початок року							
Чистий прибуток (збиток) за звітний період							
Розподіл прибутку:							
Виплати власникам (дивіденди)							

Відрахування до резервного капіталу							
Внески учасників:							
Погашення заборгованості з капіталу							
Вилучення капіталу:							
Викуп акцій (часток)							
Анулювання викуплених акцій (часток)							
Інші зміни в капіталі:							
Безкоштовно отримані активи							
Разом зміни в капіталі							
Залишок на кінець року							

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи і заповнити Звіт про власний капітал за спрощеною формою, наведеною вище.

2.3. Протягом 4 року діяльності на підприємстві виявлені наступні помилки, які були допущені при складанні попередніх фінансових звітів, та відбулись зміни в обліковій політиці:

1) враховуючи погіршення платоспроможності своїх покупців, підприємство вирішило для розрахунку резерву сумнівних боргів збільшити коефіцієнт сумнівності з 1% до 2% від обсягів реалізації з відстроченням платежу. За умови використання такого коефіцієнта в попередньому році витрати на створення резерву збільшилися б на 8300 грн;

2) у січні поточного року підприємство вирішило внести зміну в облікову політику та змінити метод нарахування амортизації з прямолінійного на метод прискореного зменшення залишкової вартості. Різниця в сумі амортизаційних відрахувань за всі попередні роки діяльності підприємства становить:

Сума амортизаційних відрахувань при використанні

Рік	Прямолінійного методу	Метод прискореного зменшення залишкової вартості	Різниця
1	7500	15 000	7500
2	7500	11 250	3750

3	7500	8435	935
	22 500	34 685	12 185

3) в результаті втрати листка з Інвентаризаційного опису при проведенні інвентаризації в першому році діяльності підприємства запаси в сумі 9500 грн не були враховані при підрахунку залишків на кінець звітної періоду. Дані інвентаризації за другий, третій та четвертий роки визначені правильно.

4) проведена уцінка частини запасів у результаті часткової втрати їхніх якостей — 18 140 грн.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи і визначити загальну суму змін у власному капіталі підприємства, враховуючи, що підприємство сплачує податок на прибуток за ставкою 30%.

2.4. Акціонерне товариство за останні 3 роки діяльності складало наступні Звіти про власний капітал.

Звіт про власний капітал, тис. грн						
Стаття	Стагунти й капітал	Додатков ий капітал	Нерозпод ілений прибуток	Неоплаче ний капітал	Вилучени й капітал	Разом
<i>Залишок на початок 1 року</i>	55	495	1878			2428
Внески до капіталу	10	470		(480)		0
Виплати власникам (дивіденди)			(17)			(17)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період			290			290
<i>Залишок на кінець 1 року</i>	65	965	2151	(480)		2701
Погашення заборгованості з капіталу				480		480
Викуп акцій (часток)					(20)	(20)
Зменшення номінальної вартості акцій	(5)					(5)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період			(78)			(78)
Уцінка нематеріальних активів		(6)				(6)
<i>Залишок на кінець 2 року</i>	60	965	2067		(20)	3072
Дооцінення основних засобів		23				23
Чистий прибуток (збиток)			130			130

за звітний період						
Спрямування прибутку до статутного капіталу	40		(40)			0
Перепродаж викуплених акцій (часток)		18			10	28
Анулювання викуплених акцій (часток)	(5)	(5)			10	0
<i>Залишок на кінець 3 року</i>	95	1001	2157			3253

Необхідно: Визначити, які господарські операції спричинили зазначені зміни у власному капіталі та скласти бухгалтерські записи, які відображають зазначені операції.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Визначити відповідними літерами операції, які наведені нижче, якщо вони збільшують — «Б», зменшують — «М» або ніяк не впливають — «Н» на суму нерозподіленого прибутку:

- _____ Продаж акцій власної емісії за номінальною вартістю
- _____ Декларування дивідендів учасникам за минулий рік
- _____ Чистий прибуток за рік
- _____ Виплата дивідендів, які були попередньо оголошені
- _____ Зменшення номінальної вартості акцій
- _____ Відрахування до резервного капіталу
- _____ Викуп акцій власної емісії у акціонерів
- _____ Сума збитків за поточний рік
- _____ Дооцінка основних засобів
- _____ Зміна облікової політики підприємства.

3.2. Виберіть серед запропонованих варіантів відповідь на поставлене запитання, зробивши попередньо необхідні розрахунки.

1) В акціонерному товаристві протягом звітного періоду мали місце такі операції:

- оголошена відкрита підписка на акції товариства із зареєстрованим статутним капіталом у сумі 96 500 грн, у тому числі:

- 1750 простих акцій номінальною вартістю 50 грн за акцію;
- 120 привілейованих акцій номінальною вартістю 75 грн за акцію;

- засновники внесли — акції іншого підприємства — 2500 грн, запаси — 8000 грн, кошти на поточний рахунок — 14 500 в обмін на 380 простих та 80 привілейованих акцій;

- на поточний рахунок надійшли кошти від реалізації 525 простих акцій за ціною 60 грн, за акцію та 40 привілейованих за ціною 80 грн за акцію. В балансі підприємства розмір власного капіталу становитиме:

- а) 54 250 грн;
- б) 59 700 грн;
- в) 96 500 грн;

г) 101 950 грн.

2) Власний капітал акціонерного товариства на кінець 1 року складається з:

- статутного капіталу (1855 простих акцій номінальною вартістю 1 грн);
- емісійного доходу — 7420 грн;
- нерозподіленого прибутку — 3300 грн.

Протягом 2 року відбулися наступні операції:

- виплачені дивіденди засновникам за попередній рік — 2400 грн;
- викуплена частина акцій (365 простих акцій номінальною вартістю 1 грн);

- збільшена номінальна вартість акцій, що залишилися, до 1,50 грн.

- придбані акції іншого підприємства (420 простих акцій за ціною 2 грн).

Загальна сума власного капіталу, яка буде відображена у фінансовій звітності, становитиме:

- а) 9810 грн;
- б) 10 175 грн;
- в) 10 650 грн;
- г) 11 015 грн.

ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

I. Дискусійні питання для обговорення студентами

1.1. Дайте визначення складовим зобов'язань як статтям балансу.

1.2. Як оцінюються в балансі довгострокові зобов'язання?

1.3. Як оцінюються в балансі поточні зобов'язання?

1.4. Які умови необхідні для трансформації поточних зобов'язань у довгострокові та навпаки?

1.5. Які принципи нарахування та система обліку нарахованих процентів за відповідними видами зобов'язань?

1.6. Дайте визначення забезпечень, як вони визначаються та оцінюються в балансі?

1.7. Як відображаються в балансі зміни у складі та оцінці забезпечень?

1.8. Як відображаються в бухгалтерському обліку непередбачені зобов'язання?

II. Проблемні завдання для контролю знань

2.1. Підприємство здійснює продаж своєї продукції з гарантією на 1 рік. Майбутні витрати на гарантійний ремонт очікуються у розмірі 4 % від обсягів реалізації. За поточний рік реалізовано продукції на суму 20 000 грн. Фактичні витрати на гарантійний ремонт становили 3080 грн.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи, які підприємство здійснило протягом поточного року.

2.2. 1 березня 2001 року підприємство одержало в банку позику в сумі 300 000 грн під 14 % річних і терміном погашення через 2 роки. Проценти сплачуються 31 серпня та 1 березня.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи, які відображають: одержання підприємством позики в 2001 році; нарахування процентів; повернення позики та нарахування процентів у 2003 році.

2.3. На підприємство подано позов до арбітражного суду в сумі 4000 грн за поставлену ним неякісну сировину. Судова справа знаходиться у стадії завершення і адвокати передбачають негативне для підприємства завершення справи.

Необхідно: Скласти відповідні бухгалтерські записи, які відображають таке непередбачене зобов'язання.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються із зобов'язаннями підприємства. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А	Частина В
1 забезпечення	А Заборгованість підприємства, погашення якої ___ призведе до зменшення його ресурсів
2 непередбачене зобов'язання	Б Зобов'язання, які будуть погашені протягом ___ зобов'язання операційного циклу підприємства
3 довгострокові зобов'язання	В Сума податку на прибуток, який буде сплачений в наступних періодах внаслідок різниць у визначення суми оподаткованого прибутку
4 зобов'язання	Г Контракт, витрати на виконання якого перевищують економічні вигоди від нього
5 теперішня вартість	Д Зобов'язання з невизначеною сумою або датою погашення
6 обтяжливий контракт	Е Різниця між обліковою оцінкою ресурсів, необхідних для погашення зобов'язання, та сумою очікуваного відшкодування
7 відстрочене податкове зобов'язання	Є Зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але існування якого буде підтверджене тільки в результаті невизначених майбутніх подій

Частина А		Частина В	
8	сума погашення	Ж	Дисконтована сума майбутніх платежів, яка буде необхідна для погашення зобов'язання
9	сума забезпечення	З	Недисконтована сума грошових коштів, яка буде сплачена для погашення зобов'язання
10	поточні зобов'язання	І	Зобов'язання, які будуть погашені протягом терміну, більшого ніж 12 місяців з дати Балансу

3.2.

1) Підприємство здійснює продаж обладнання з 3-річним його гарантійним обслуговуванням. Вартість гарантійного ремонту була оцінена у розмірі 30 грн, на кожен одиницю обладнання. За домовленістю, гарантійний ремонт всього обладнання підприємства виконує стороння організація. Коли підприємство буде визнавати витрати, пов'язані з гарантійним ремонтом обладнання;

- а) рівномірними частинами протягом усього гарантійного терміну;
- б) в періоді, в якому здійснений гарантійний ремонт;
- в) в періоді, в якому обладнання було реалізовано покупцю;
- г) в періоді, в якому підприємством здійснена оплата ремонту сторонній організації.

2) Підприємство здійснює продаж товарів виключно на умовах їх попередньої оплати. Інформація про результати діяльності за поточний період наступна:

Заборгованість за авансами, одержаними від покупців на початок звітної періоду, грн	118 000
Аванси, одержані від покупців у звітному році, грн	184 000
Відвантажена покупцям продукція, яка була сплачена в поточному році, грн	164 000
Відвантажена покупцям продукція, яка була сплачена в минулому році, грн	50 000
Продукція, яка була відвантажена в поточному році, але повернута покупцями у зв'язку з невідповідністю умовам поставки, грн	50 000

Залишок заборгованості за одержаними авансами у звітності на кінець звітної періоду буде відображено в сумі:

- а) 38 000 грн;

- б) 88 000 грн;
- в) 138 000 грн;
- г) 148 000 грн.

3) 1 жовтня 2000 року підприємством реалізовано 400 облігацій номіналом 1000 грн кожна за 970 грн зі сплатою 8 % річних. Термін погашення облігацій 1 жовтня 2006 року. Проценти сплачуються 1 квітня та 1 жовтня кожного року. За 2001 рік проценти були нараховані в сумі 8000 грн. Теперішня дисконтована вартість довгострокових облігацій на 1 січня 2001 року становитиме:

- а) 380 000 грн;
- б) 388 000 грн;
- в) 388 300 грн;
- г) 392 000 грн.

4) Позначити відповідними літерами (Н — не будуть відображатися, П — поточні зобов'язання, Д — довгострокові зобов'язання, А — активи) як будуть відображені в Балансі підприємства:

- _____ Сума попередньої оплати, одержаної від покупця
- _____ Сума створеного резерву для забезпечення майбутніх витрат на проведення гарантійних ремонтів проданої продукції
- _____ Заборгованість перед постачальниками за одержані, але не сплачені запаси
- _____ Заборгованість за облігаціями, терміном погашення через 18 місяців
- _____ Нараховані в кінці звітного періоду відсотки за облігаціями
- _____ Сума депонованої заробітної плати
- _____ Заборгованість за взяті у фінансову оренду обладнання
- _____ Заборгованість за векселем, одержаним в оплату заборгованості покупця, терміном погашення через 12 місяців
- _____ Заборгованість за укладеним форвардним контрактом на придбання через 15 місяців обладнання
- _____ Вартість взятих в оперативну оренду основних засобів.

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ

І. Дискусійні питання для обговорення студентами

- 1.1. Дайте визначення доходу.
- 1.2. На рахунках якого класу ведеться облік доходів? Їх характеристика.
- 1.3. Як визначається чистий дохід на рахунках обліку доходів?
- 1.4. Які рахунки використовуються для обліку операцій, пов'язаних з реалізацією готової продукції?
- 1.5. Який склад іншого операційного доходу?
- 1.6. На яких рахунках відображаються операції з отримання доходів і витрат від інших доходів основної діяльності?
- 1.7. Який склад доходів від іншої звичайної діяльності?

1.8. На яких рахунках відображаються операції з отримання доходів і витрат від іншої звичайної діяльності?

1.9. Який порядок віднесення і списання інших доходів та інших витрат для визначення фінансового результату від іншої звичайної діяльності?

1.10. На яких рахунках відображаються операції, які виникають внаслідок надзвичайних подій?

1.11. Як визначається фінансовий результат від надзвичайних подій?

1.12. Які надходження не визнаються доходами?

1.13. На яких рахунках відображаються надходження, які не визнаються доходами?

1.14. Назвіть види діяльності підприємства, за якими ведеться бухгалтерський облік витрат.

1.15. Дайте визначення звичайної діяльності підприємства.

1.16. Дайте визначення інвестиційної діяльності підприємства.

1.17. Дайте визначення фінансової діяльності підприємства.

1.18. Дайте визначення надзвичайної діяльності підприємства.

1.19. Назвіть критерії визнання витрат у бухгалтерському обліку?

1.20. Які витрати підприємства не визнаються витратами у бухгалтерському обліку?

1.21. За якою структурою ведеться облік операційних витрат підприємства за функціями діяльності?

1.22. За якими елементами ведеться облік операційних витрат підприємства?

1.23. Розкрийте структуру витрат, що включаються у собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг).

1.24. Розкрийте структуру витрат, що включаються у виробничу собівартість продукції (робіт, послуг).

1.25. Дайте визначення змінних загальновиробничих витрат.

1.26. Дайте визначення постійних загальновиробничих витрат.

1.27. Назвіть показники, які використовуються в якості бази розподілу змінних і постійних виробничих витрат.

1.28. Дайте характеристику адміністративних витрат.

1.29. Дайте характеристику витрат на збут.

1.30. Дайте характеристику фінансових витрат.

1.31. Дайте характеристику надзвичайних витрат.

1.32. Дайте характеристику витрат від участі в капіталі.

II. Проблемні завдання для контролю знань

2.1. За даними балансу підприємства на 30.11.20__ р. та 31.12.20__ р. залишки на відповідних рахунках бухгалтерського обліку наведені нижче.

	На 30.11.20__ р.	На 31.12.20__ р.
Розрахунки з покупцями та замовниками, грн	10 000	3000
Витрати майбутніх періодів	5000	7500

(сплачена авансом орендна плата)		
Товари	7000	6000
Розрахунки з постачальниками та підрядчиками (заборгованість за одержані товари)	12 000	15 000
Розрахунки з оплати праці	5000	3000

Відомо також, що підприємство використовує постійну систему обліку, а реалізація покупцям за поточний місяць проводилась на умовах відстрочення терміну платежу. За даними синтетичного обліку відома наступна інформація про рух грошових коштів на підприємстві:

- одержано від покупців в погашення заборгованості за реалізовані товари — 80 000 грн;
- сплачено орендні платежі за наступний період — 5000 грн;
- сплачено постачальникам за одержані товари — 60 000 грн;
- виплачена заробітна плата за поточний період — 10 000 грн.

Необхідно: Визначити за грудень 20__ р.:

- дохід від реалізації товарів;
- собівартість реалізованих товарів;
- витрати на оренду за поточний місяць;
- витрати на оплату праці за поточний місяць.

Скласти за операціями відповідні бухгалтерські записи.

2.2. За даними Звіту про фінансові результати за 1 квартал 20__ року сума чистого прибутку підприємства становить 7700 грн та складається з наступних статей:

Стаття звіту	Включено до статті	
Дохід від реалізації продукції	Готова продукція, відвантажена покупцю за ціною реалізації	33 000
—“—	Сума попередньої оплати, одержаної від покупців за продукцію	3000
Стаття звіту	Включено до статті	
—“—	Продукція, відвантажена за договором комісії	3000
ПДВ (за ставкою 20 %)		6500
Собівартість реалізованої продукції		16 000

Адміністративні витрати	Загальна сума витрат, які пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства	1400
Витрати на збут	Сума авансу, наданого транспортній організації	2100
Втрати від участі в капіталі		2000
Податок на прибуток від звичайної діяльності (за ставкою 30 %)	Податок на прибуток від операційної діяльності	3300
Надзвичайні витрати		1000
Чистий прибуток		6700

Необхідно: Перевірити, чи сума чистого прибутку підприємства визначена у відповідності з діючими Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

2.3. За даними Звіту про фінансові результати у 1 кварталі 20__ року сума адміністративних витрат становила 1400 грн та включала таке:

Собівартість реалізованої продукції	Грн
Сума амортизації необоротних активів загальногосподарського користування	200
Витрати на службові відрядження загальногосподарського персоналу	50
Сплачена орендодавцю сума витрат за операційну оренду приміщення загальногосподарського користування за наступний квартал	400
Витрати за надані, але не оплачені підприємством послуги за аудиторську перевірку діяльності за минулий рік	300
Плата за користування короткостроковим кредитом банку	100
Сплачена передплата на періодичні бухгалтерські видання на наступний квартал	200
Витрати на зв'язок	150

Необхідно: Перевірити, чи сума адміністративних витрат підприємства визначена відповідно до діючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

2.4. Підприємством здійснено розрахунок втрат від участі в капіталі за 20__ рік.

Назва дочірнього підприємства	Частка (%) в капіталі дочірнього підприємства, що належить підприємству	Сума збитку дочірнього підприємства у звітному періоді	Втрати від участі в капіталі
Підприємство 1	26	10 000	?
Підприємство 1	?	3000	?
Разом	×	?	3920

Необхідно: Відновити пропущені дані (позначені «?»).

2.5. Підприємство в 2000 році почало будівництво нового торговельного приміщення, вартість якого за кошторисом визначена в 50 000 грн, а дата здачі закінченого об'єкта замовнику — 2001 рік за ціною 60 000 грн. Дані, які відносяться до будівництва приміщення, наведені нижче:

	2000 рік	2001 рік
Фактичні витрати, здійснені протягом року	4000	5200
Сума витрат, які за оцінкою будуть здійснені до кінця терміну будівництва	1000	0
Виписані рахунки замовнику	3000	6000
Одержано коштів від замовника	2500	6000

Необхідно: Визначити суму доходу або витрат, яка визнається в 2000 та 2001 роках, виходячи з ступеня завершеності робіт. Підготувати частину Балансу підприємства, яка відображала б інформацію, що відноситься до виконання зазначених робіт на 31.12.2000 року та 31.12.2001 року.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з доходами та витратами підприємства. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1 доходи	А	Витрати, які пов'язані із залученням позикового капіталу	
2 проценти	Б	Частина прибутку підприємства, яка	

			розподілена між власниками пропорційно до їх частки у власному капіталі
3	принцип	В	Зменшення економічних вигоди, які призводять до зменшення власного капіталу
4	непрямі витрати	Г	Операції, які відрізняються від звичайних та не очікується їх повторення в кожному наступному періоді
5	дивіденди	Д	Витрати, які не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта
6	основна	Е	Доходи та витрати визначаються в тому періоді, в якому вони фактично були здійснені
7	роялті	Є	Збільшення економічних вигід, які приводять до зростання власного капіталу
8	надзвичайні	Ж	Плата за використання залучених грошових коштів події
9	витрати	З	Плата за використання нематеріальних активів
10	фінансові	І	Операції, які є метою створення підприємства і витрати забезпечують йому основну частку доходу

3.2. Виберіть серед запропонованих варіантів відповідь на поставлене запитання, зробивши попередньо необхідні розрахунки.

1) До розрахунку виробничої собівартості продукції підприємством були включені наступні витрати:

№ п/п	Вид витрат	Сума, грн
1	Вартість матеріалів, витрачених на виробництво продукції	19 000
2	Вартість матеріалів, витрачених на пакування виробленої продукції	800
3	Нарахована заробітна плата працівникам, які зайняті виробництвом продукції	17 000
4	Нарахована заробітна плата працівникам апарату управління цехами	1000
5	Нарахована заробітна плата торговим агентам	2000
6	Проведені відрахування до Пенсійного фонду та на соціальні заходи від заробітної плати працівників, визначеної в п. 3—4 (всього 37 %)	7400
№	Вид витрат	Сума,

п/п		грн
7	Амортизація основних засобів, які використовуються для виробництва продукції	3000
8	Амортизація приміщення цеху	1500
9	Амортизація програмного бухгалтерського забезпечення	200
10	Собівартість остаточно забракованої продукції	100
11	Плата за оренду приміщення складу	1700
12	Витрати на опалення та освітлення приміщення складу	600

Загальна сума виробничої собівартості продукції становить:

- а) 48 260 грн;
- б) 50 260 грн;
- в) 53 200 грн;
- г) 54 300 грн.

2) За даними фінансової звітності підприємство в поточному році має прибуток від звичайної діяльності до оподаткування — 32 000 грн. Однак внаслідок пожежі на складі готової продукції підприємством були понесені збитки в сумі 25 000 грн. Частина збитків (19 000 грн) була відшкодована страховою організацією. Враховуючи, що підприємство сплачує податок на прибуток за ставкою 30 %, його загальний чистий прибуток (збиток) складає:

- а) збиток 2600 грн;
- б) прибуток 4900 грн;
- в) прибуток 16 400 грн;
- г) прибуток 18 200 грн.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

1.1. Яка роль та значення звітності в умовах ринкової економіки в управлінні господарством? Поняття фінансової звітності та її мета.

1.2. Класифікація звітності.

1.3. Охарактеризуйте вимоги, що ставляться перед звітністю.

1.4. Укажіть склад та елементи поточної та річної фінансової звітності.

1.5. З дотриманням яких принципів формується фінансова звітність підприємств?

1.6. Поясніть порядок подання річної фінансової звітності.

1.7. Поясніть порядок подання квартальної фінансової звітності.

1.8. Мета складання та структура бухгалтерського фінансового звіту «Баланс».

1.9. Визначення статей балансу і характеристика статей активу Балансу.

1.10. Визначення і характеристика статей пасиву Балансу.

1.11. Структура і форма Звіту про фінансові результати.

- 1.12. Методика визначення доходів і витрат у Звіті про фінансові результати.
- 1.13. Мета складання та структура Звіту про рух грошових коштів.
- 1.14. Структура і форма Звіту про рух грошових коштів.
- 1.15. Методика визначення руху грошових коштів у результаті операційної діяльності.
- 1.16. Методика визначення руху грошових коштів у результаті неопераційної діяльності.
- 1.17. Методика визначення руху грошових коштів у результаті фінансової діяльності.
- 1.18. Методика визначення руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності.
- 1.19. Методика визначення зміни величини грошових коштів за звітний період.
- 1.20. Мета складання та структура Звіту про власний капітал.
- 1.21. Методика та техніка складання Звіту про власний капітал.
- 1.22. Порядок складання консолідованої фінансової звітності.
- 1.23. Методика і техніка виправлення помилок, зміни в облікових оцінках та обліковій політиці.
- 1.24. Які суб'єкти господарської діяльності мають право надавати скорочені фінансові звіти.

II. Проблемні завдання для контролю знань

- 2.1. Нижче наведені операції підприємства на кінець звітного року:
- а) Одержано грошових коштів за звітний рік:
- від постачальників — 360 000 грн;
 - внесків засновників — 100 000 грн;
 - короткострокова банківська позика — 100 000 грн.
- б) Витрати грошових коштів за звітний рік:
- придбані запаси — 300 000 грн;
 - орендна плата — 15 000 грн;
 - заробітна плата — 30 000 грн;
 - комунальні послуги — 5000 грн;
 - послуги зі страхування майна — 3000 грн;
 - придбано обладнання та меблі — 40 000 грн.
- в) Банківська позика була одержана 31 березня терміном на 1 рік зі сплатою 12 % річних.
- г) Обладнання та меблі були придбані 3 січня. Корисний термін використання визначено — 10 років без ліквідаційної вартості, метод нарахування амортизації було визначено прямолінійний.
- д) Залишки запасів на кінець року становили 100 000 грн.
- є) Залишок заборгованості на кінець періоду становив:
- постачальникам — 20 000 грн;
 - комунальним службам — 1000 грн.

ж) Орендна плата становить 1000 грн в місяць. На початок року оренда за 4 місяці була сплачена авансом.

Необхідно: Підготувати Баланс на 31.12.20__ р. та Звіт про фінансові результати за поточний рік.

2.2. Попередньо підготовлені дані для складання Звіту про фінансові результати містять наступну інформацію:

<i>Доходи:</i>	Тис. грн
дохід від реалізації продукції	425
отримані проценти від володіння облігаціями	3
отримані дивіденди	6
надзвичайні доходи	6
доходи від реалізації необоротних активів	114
Усього доходів	554
<i>Витрати:</i>	
собівартість реалізованої продукції	270
витрати на збут	54
адміністративні витрати	100
податок на прибуток	39
Усього витрат	453
Чистий прибуток	101

Необхідно: Підготувати Звіт про фінансові результати за поточний рік, враховуючи, що ставка податку на прибуток становить 30 %.

2.3. Нижче наведені дані з Балансу та Звіту про фінансові результати підприємства, грн:

	2000 рік	2001 рік
Основні засоби:	2700	2500
первісна вартість	1000	1200
знос	800	600
Виробничі запаси	500	600
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	250	1000
Грошові кошти	3250	2600
Усього активів	500	500

Статутний капітал	450	650
Нерозподілений прибуток	1500	1000
Довгострокові зобов'язання	400	200
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	200	100
Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками:	200	150
Інші поточні зобов'язання (нараховані, але не сплачені зобов'язання)	3250	2600
Усього власного капіталу та зобов'язань		6000
Дохід від реалізації продукції		4300
Собівартість реалізованої продукції		300
в т. ч. амортизація		
Валовий прибуток		1700
Адміністративні витрати		1000
Витрати на збут		500
Інші операційні витрати (нараховані, але не сплачені витрати)		100
Інші доходи (доходи від реалізації основних засобів)		300
Чистий прибуток		400

Додаткова інформація: доходи підприємство визнає за принципом нарахування, а реалізація проводилась лише з відстроченням платежу. Основні засоби за поточний рік не набувались. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги виникає лише за розрахунками за придбані виробничі запаси.

Необхідно: Використовуючи прямий або непрямий метод, скласти «Звіт про рух грошових коштів» в частині руху коштів у результаті операційної діяльності.

2.4. Підприємством для аналізу свого фінансового стану було складено Звіт про фінансові результати за 3 роки.

Показники Звіту про фінансові результати	Роки		
	1	2	3
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	?	3000	1800
ПДВ	200	?	?

Інші вирахування з доходу	200	10	?
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	?	1000	800
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	400	?	300
Валовий прибуток	?	400	?
Інші операційні доходи	50	30	—
Адміністративні витрати	?	60	50
Витрати на збут	20	10	?
Інші операційні витрати	10	10	—
Прибуток від операційної діяльності	380	?	350
Дохід від участі в капіталі	10	—	—
Інші фінансові доходи	—	40	?
Інші доходи	—	30	30
Фінансові витрати	20	?	10
Інші витрати	30	20	30
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	?	390	?
Податок на прибуток від звичайної діяльності	?	?	?
Прибуток від звичайної діяльності	?	273	252
Надзвичайні доходи	—	?	—
Податки з надзвичайного прибутку	—	24	—
Чистий прибуток	238	?	?

Підприємство сплачує податок на прибуток за ставкою 30 %, та ПДВ за ставкою 20 % від виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Необхідно: Відновити дані, яких не вистачає (позначені «?»).

2.5. У ході внутрішньої перевірки діяльності за поточний рік працівниками бухгалтерії були виявлені операції, які, на їх думку, відображені у фінансовому обліку неправильно;

1) Страховий поліс зі страхування приміщення підприємства, терміном дії на 3 роки, було придбано 1 січня за 3000 грн. Загальна сума була відображена за дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати».

2) Підприємство одержало 1000 грн авансу за продукцію, яка буде відвантажена в наступному році і віднесена в кредит рахунку 70 «Доходи від реалізації».

3) У Балансі підприємства відсутня дебіторська заборгованість за продукцію. За результатами звірки заборгованості з покупцем було виявлено, що через втрату первинного документа дебіторська заборгованість за відвантажену

продукцію існує в сумі 750 грн. Виникнення заборгованості у фінансовому обліку не відображалось.

4) 1 жовтня була взята короткострокова позика в банку в сумі 20 000 грн. Сплата процентів у розмірі 12 % та суми позики повинна бути здійснена 30 вересня наступного року. Нарахування процентів у фінансовому обліку не відображалось.

Прибуток до врахування зазначених операцій було визначено в сумі 30 000 грн.

Необхідно: Визначити суму прибутку, яка має бути відображена у фінансовій звітності підприємства.

III. Практичні завдання для самостійного вирішення

3.1. Нижче наведені деякі поняття та визначення, які асоціюються з фінансовою звітністю. Які з термінів, наведених в частині А, відповідають визначенням, поданим у частині В? Підберіть відповідні пари.

Частина А		Частина В	
1	баланс	А	Сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання звітності
2	операційний цикл	Б	Придбання та реалізація необоротних активів
Частина А		Частина В	
3	фінансова діяльність	В	Звіт про фінансовий стан підприємства, який складений згідно з П(С)БО
4	поточні зобов'язання	Г	Операція, яка відрізняється від звичайної, та не очікується її повторення періодично
5	інвестиційна діяльність	Д	Активи, призначені для споживання протягом 12 місяців або операційного циклу
6	облікова політика	Е	Проміжок часу між придбанням запасів та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції
7	нематеріальні активи	Є	Діяльність, яка призводить до змін власного та позикового капіталу
8	оборотні активи	Ж	Фінансові інвестиції, які вільно конвертуються в певні суми грошових коштів
9	надзвичайна подія	З	Зобов'язання, що будуть погашені протягом 12 місяців або операційного циклу

1	еквіваленти	I	Активи, які не мають матеріальної
0	грошових		форми
	коштів		

3.2. Позначити, в яких розділах Звіту про рух грошових коштів будуть відображені операції, які наведені нижче: рух коштів в результаті операційної діяльності — «О», інвестиційної — «І», фінансової — «Ф», не будуть відображені в звіті — «Н»:

- _____ Сплачена постачальнику вартість придбаного обладнання
- _____ Сплачені проценти за векселем
- _____ Одержані кошти від покупців
- _____ Сплачена вартість придбаних акцій інших підприємств
- _____ Нараховані проценти за користування короткостроковою позикою банку
- _____ Видано вексель в оплату заборгованості за придбані запаси
- _____ Виплачені дивіденди акціонерам
- _____ Нарахована амортизація за поточний місяць
- _____ Виплачена сума авансу робітникам за наступний місяць
- _____ Передані запаси в погашення заборгованості за придбане обладнання